

เทศน์เช้า วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

นี่เห็นไหมเรามาทำบุญกุศลกัน บุญกุศลนี้ทำเพื่อให้หัวใจ แต่เอาหัวใจทำกับหัวใจได้ไหม หัวใจเป็นความรู้สึกใช้ไหม มันทำไม่ได้ เรื่องของหัวใจมันต้องอาศัยวัตถุ อาศัยเรื่องการสละทาน เรื่องการสละ การให้ทานนี่เรื่องของใจ แต่เรามองไปแล้วคนมองกันแต่เรื่องวัตถุ เห็นไหม

อาหารนะ คูลิ แกงหม้อหนึ่ง เห็นไหม มะพร้าวเอามาจากไหน มะเขือเอามาจากไหน เขาก็ต้องทำไร่ไถนาขึ้นมา แล้วเขาถึงเอามาแกงใช้ไหม แล้วแกงเสร็จแล้วขึ้นมา มาตักใส่ปากก็เป็นแค่อาหารใช้ไหม แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติเราบอกว่าสว่างโพล่ง สว่างโพล่ง สว่างโพล่งมาจากไหน?

อาหารของกาย อาหารของใจ อาหารของกายนี้กว่าจะทำแกงได้แต่ละหม้อ กว่าจะต้มยำ กว่าจะทำอะไรกันมา เราต้องหาอุปกรณ์ หาเครื่องแกงมา กว่าจะได้แต่ละชิ้นมา เห็นไหมการแสวงหา แล้วโลกปัจจุบันนี้ วิทยาศาสตร์มันเจริญ ทุกอย่างใส่กระป๋องหมดเลย เสร็จแล้วก็มาแกะใส่ๆ แล้วมันอร่อยไหมล่ะ เราก็ยังหาเป็นของนะ

คูลิ เขาเลี้ยงไก่กัน เห็นไหม ไก่พันธุ์ แล้วก็ต้องไก่พื้นเมืองดีกว่า ทุกอย่างดีกว่า ไอนี้ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติ อาหารของใจ สว่างโพล่ง สว่างโพล่ง มันสว่างโพล่งมาจากไหน สว่างโพล่งมันเป็นผลนะ มันเป็นแกงหม้อนั้นแล้ว ถ้าแกงหม้อนั้นแล้ว แกงหม้อนี้อะไรไปตั้งที่ไหนก็ได้ใช้ไหม? แต่แกงหม้อนี้นั้นทำมาอย่างไร? แกงหม้อนี้อะไรมาเป็นแกง?

นี่ศาสนา เถรวาทเราเป็นอย่างนี้ไง เถรวาทมันเริ่มจากทาน ศีล ภavana เริ่มจากมีการทำทาน ทำทานคือการเตรียมพร้อมก่อนไง ต้องเตรียมหัวใจให้พร้อมก่อน ไม่ใช่ว่าไม่ต้องทำอะไรเลย สว่างโพล่งนั่งเฉยๆ ก็สว่างโพล่ง สว่างโพล่งมาจากไหน?

แล้วเราก็ชอบกันนะ ทางลัดๆ นะ ลัดไปไหน ลัดลงนรก ถ้ามันลัดลงนรกได้ เพราะถ้าทางลัดมันมีอยู่นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนก่อน

ในมหายานนะ ผู้ที่เป็นศาสดาของเขาคือพระกัสสปะ ในอัครสาวก ๘๐ องค์ เอตทัคคะเห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้ง ผู้มีปัญญามากคือพระสารีบุตร ผู้มีฤทธิ์มากคือพระโมคคัลลานะ ผู้ที่ถือธุดงค์วัตรคือพระกัสสปะ แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชูดอกไม้ขึ้นมามากหนึ่ง พระสารีบุตรยังไม่เข้าใจ แต่พระกัสสปะยิ้ม เห็นใหม่ มหายานถือตรงนี้ว่ามันเป็นทางลัดๆ แต่เวลาพระกัสสปะนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามในพระไตรปิฎก “กัสสปะเอ๋ย เธอก็อายุปานเรา เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน ทำไมต้องมาถือธุดงค์วัตรอีก? สังฆาภูมิจึงเข้าปะๆ ตั้ง ๘ ชั้นแล้ว”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขอเปลี่ยนเลย พระกัสสปะบอกว่า “ที่ข้าพเจ้าถือธุดงค์วัตรอยู่นี้ ไม่ใช่ตัวของข้าพเจ้าเองหรอก”

เพราะพระกัสสปะเป็นพระอรหันต์แล้ว แต่ที่ถือธุดงค์วัตร ธุดงค์วัตรคืออะไรละ การฉันมื้อเดียว การถือเนสัชชิก การอดนอน การผ่อนอาหาร นี่มันอยู่ในธุดงค์วัตรทั้งหมด แล้วพระกัสสปะนี่เป็นพระที่ถือธุดงค์วัตรเคร่งครัดที่สุด เป็นเอตทัคคะในทางถือธุดงค์วัตร เห็นใหม่ ถือธุดงค์วัตรก็เพื่อเป็นการขัดเกลาจิตใจ นี่มันต้องมีที่มาที่ไปอย่างนี้สิ

ไม่ต้องทำอะไรเลย นั่งอยู่เฉยๆ สว่างโพล่ง มันจะสว่างโพล่งมาจากไหน?

เวลาเขาทำเหตุกันไม่คิดถึง แง่มือนี่มันมาจากไหน? แง่มือนี่! มันเป็นผลของการประพฤติปฏิบัติแล้ว ใสสว่างโพล่งนั้นนะ แต่เริ่มต้นประพฤติปฏิบัติมันก็เหมือนกัน เวลาครูบาอาจารย์เราเทศน์นะ เวลาจิตมันชำระกิเลส เห็นใหม่ ช้างกระดิกหู งูเลบลิ้นเท่านั้น แวบ ขาดเลย แต่กว่ามันจะแวบนั้นนะ เราต้องสร้างทาน สร้างบารมีกันมา พระอรหันต์ต้องสร้างบารมีมาเป็นแสนกัป แล้วมาสว่างโพล่ง เราไม่ได้คิดถึงฐานกันเลยนะ

นี่เถรวาทเราเริ่มต้นเอาหมดใจ เอามาตั้งแต่รากตั้งแต่เหง้า คือครอบครัวตั้งแต่ปู่ย่าตายายมีหมด เห็นไหม แต่ไม่ใช่ว่าในสังคมของเรามีแต่ปู่ย่าตายาย ลูกหลานไม่เอาเลย ไม่ต้องทำ ลูกหลานนี้ฆ่ามันทิ้งให้หมด เหลือแต่ปู่ย่าตายายอยู่ มันจะเป็นไปได้อย่างไร ศาสนามันก็อยู่ด้วยไม่ได้ เห็นไหม

ทาน ศีล ภาวนา มันเริ่มจากทานขึ้นมา ฝึกฝนกันมา เพื่อศาสนามันคงแข็งแรง เพื่อความแข็งแรงของศาสนา ให้เด็กมันเข้าใจเรื่องศาสนา เห็นไหม คุณติ ประเพณีวัฒนธรรมมันอยู่ในกระดาดใหม่ ไม่อยู่ในกระดาดหอรอก มันอยู่ในสายเลือด มันอยู่ในสายเลือดคนนะ ประเพณีวัฒนธรรมที่ไหนก็แล้วแต่ เวลาเขาจัดงานประเพณีเขาขึ้นมา เขากลับไปหมู่บ้านไหน เขาทำมันกันได้พร้อมเลย เพราะมันอยู่ในสายเลือดใช่ไหม?

นี่ก็เหมือนกัน ในการเราฝึกเด็กของเราขึ้นมา มันฝึกทาน ฝึกทาน เรื่องทาน เรื่องการทำบุญกุศลขึ้นมา ให้เด็กมันเข้าใจในสายเลือดใช่ไหม ถ้าไม่มีสายเลือด ไม่ฝึกเด็กมันใหม่ไว้เลย ศาสนามันคงมาจากไหนล่ะ?

แต่ไม่ต้องทำอะไร ทำอะไรก็ได้ผลหอรอก ให้สว่างโพลงขึ้นมาเฉยๆ เราก็ไปเชื่อกัน เราจะทิ้งรากเหง้าของเราเอง รากเหง้าของพวกเรา รากหญ้าของพวกเรา รากของศีลธรรม จริยธรรมของเรา ของศาสนาพุทธเรา ในเถรวาทเรานี่เขาถือกันมาอย่างนี้ไง ให้มีกตัญญูกตเวที ให้เคารพผู้ใหญ่ ให้นะ แล้วบอกไม่ต้องทำๆ จะสว่างโพลงอย่างเดียวเลย สว่างโพลงมาจากไม้กระบอกหรือ? มันสว่างโพลงมาจากไม้กระบอกไม่ได้!

มันสว่างโพลง เราต้องมีพ่อแม่ มีปู่ย่าตายาย มีครูบาอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์เราสั่งสอนเรา มา เห็นไหม ฝึกฝนเรา มา ฝึกฝนเรามานะ เพราะอะไร ถ้าคนไม่เคยปฏิบัติจะไม่เข้าใจเรื่องอย่างนี้ ไซ้.. มันสว่างโพลง สมาธิทำจิตสงบลงมันสว่างเหมือนกัน สว่างในขั้นของสมาธิก็มี สว่างในขั้นของปัญญา ก็มี สว่างในขั้นของวิมุตติก็มี แล้วสว่างขึ้นไหน?

ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์คอยบอกว่าสว่างขั้นนี้ มันเป็นสว่างแค่พื้นฐานนะ สว่างอย่างนี้มันสว่างม้วนเลื่อนนะ ถ้าเอ็งไม่รักษา เอ็งไม่ดูแลของเอ็งนะ เดี่ยวเอ็งจะเป็นกรรมฐานม้วนเลื่อนเพราะอะไร เพราะ

เป็นอนิจจัง ถ้าเป็นขึ้นสมณะ มันอนิจจัง มันสว่างชั่วคราวไง เพราะเรารักษาเหตุได้แค่นี้ เห็นไหม เหตุแค่นี้ได้สว่างแค่นี้ เหตุมากขึ้นไปได้สว่างมากขึ้นไป เหตุสมควรแก่มันแล้วมันสมุจเฉตปหาน สว่างอย่างนี้ไม่กลับอีกเลย ไม่กลับยกย่อนอีกเด็ดขาด มันมีของมัน ขึ้นสว่างมันก็มีตั้งหลายชั้น

แล้วครูบาอาจารย์ประพฤติปฏิบัติมาแต่ละชั้นแต่ละตอนขึ้นมา ท่านสมบุกสมบันมาของท่านขนาดไหน เห็นไหม เวลาหลวงปู่มันท่านสมบุกสมบันมา โอ..ทำไมต้องทำถึงขนาดนั้น แล้วกิเลสมันเหื่อนั้น กิเลสมันอยู่กับตาย! ถ้าบอกว่าตายๆ กิเลสมันกลัว เห็นไหม มรณานุสติ เรากำหนดก่อน ว่าเรานึกถึงความตาย

ถ้าคนต้องมีอำนาจาสนา เห็นไหม คนทุกคนไม่ใช่นึกถึงความตายจะเป็นประโยชน์อยู่ตลอดไปนะ บางคนนึกถึงความตายแล้วสรวลเสหัวเหิงหงอย นึกถึงความตายแล้วไม่ดีก็มี นึกถึงความตายดีก็มี นึกถึงต่างๆ เห็นไหม เพราะอะไร เพราะคนมันฮึกเหิม คนที่มันต้องการแต่เอารัดเอาเปรียบเขา คิดถึงความตาย เอ็งเอาเปรียบเขามา เอ็งทำลายเขามา แล้วเอ็งตายไปเอ็งได้อะไรขึ้นมา เห็นไหม มันก็ไม่อยากไปทำลายเขา คนที่จิตใจมันอ่อนโยนอยู่แล้ว พอคิดถึงความตายมันเลยซาอ่อนเลย ไปไม่ได้เลย

นี่ถึงว่าการประพฤติปฏิบัติมันอยู่ที่จิตนิสัย อยู่ที่ครูบาอาจารย์จะคอยชี้แนะ เห็นไหม คำบริกรรมต้องมี ๔๐ วิธีการ ๔๐ วิธีการเพื่อจะให้จิตที่หลากหลายกัน หัวใจของแต่ละคนมันหลากหลาย มันอยู่ที่พื้นฐานของหัวใจ มันเข้มแข็ง มันอ่อนแอ มันปานกลางขนาดไหน ถ้าเอาสิ่งนั้น ให้สิ่งนั้นเป็นเครื่องมือดำเนินไป

เด็กแต่ละคนที่มันจะดำเนินไป มันมีวิธีการของมัน เด็กแต่ละชั้นตอนมันมีเครื่องมือดำเนินการแล้วจะไปปิดทิ้งเลย นี่เป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่รื้อคันมาเป็นพระโพธิสัตว์ รื้อคันสิ่งนี้มาประดับไว้ให้ลูกหลาน ให้พวกเรานี้ จะรื้อสัตว์ขันธ์ ให้พวกเราใช้เป็นเครื่องมือ เป็นเครื่องมือดำเนินปราบกิเลส

เครื่องมือวิธีการนี้ปราบกิเลส ปราบกิเลสด้วยวิธีการของเราเองนี่แหละ ปราบกิเลสด้วยการเดิน จกรม ปราบกิเลสด้วยการทรมานมัน ปราบเรา เราต้องปราบเรา จะไม่มีใครปราบให้เราได้เลย เราต้อง ปราบของเราเอง

แล้วบอกสิ่งนี้ก็ไม่เป็นประโยชน์ สิ่งนี้ก็ทำให้ทุกข์ให้ยาก สิ่งนี้ก็ไม่เป็นประโยชน์อะไรเลย จะนอนจมกันอยู่อย่างนั้นว่านิพพาน นิพพาน นิพพานนอนจมอยู่กองมูตรกองอุจจาระ อย่างนั้นเป็นนิพพานได้ อย่างไร? เป็นนิพพานไปไม่ได้! เป็นนิพพานไป คนที่เป็นนิพพานต้องรู้จากใจดวงนั้นเอง ใจดวงนั้นจะเห็นการกระทำของใจดวงนั้นว่ามันทำของมัน สภาพของใจมันเป็นอย่างไร มันแปรปรวนอย่างไร จะไม่มีความลังเลสงสัยเลย จะเห็นแจ้งในหัวใจของเราเอง

นี่สว่างมันต้องสว่างอย่างนี้สิ ไม่ใช่สว่างโพล่ง สว่างโพล่ง สว่างนี่อะไร สว่างนี่อะไร ก็เอ็งถือไฟมาเอ็งยังไม่รู้จักไฟ แล้วเอ็งจะมาถามข้าอย่างไรว่านั่นคือความสว่าง มันเป็นไปไม่ได้ เห็นไหม เราถือไฟมากับเราเอง เราบอกนี่ไม่ใช่ไฟ มันจะเป็นไปได้ได้อย่างไร?

เราถือไฟมา มันก็มีความร้อนอยู่แล้ว มันมีแสงสว่างอยู่แล้ว แต่มันสว่างของใคร สว่างของกิเลส กิเลสมันพาสว่างไง กิเลสมันพาหลอกใจ หลอกให้เราจมอยู่ในอำนาจของมัน แล้วว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งๆ ที่เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่กิเลสมันพาใช้ ใช้ทำลายโอกาสของเรา เห็นไหม

เราเก็บหอมรอมริบนะ เราเป็นเด็กนะ เรารู้จักสร้างสมของเราขึ้นมา มันต้องเป็นผู้ใหญ่ไปข้างหน้าทุกวัน เห็นไหม คนเรานี้เป็นเด็กๆ ความรู้ไม่มีอะไรเลย ก็บอกว่าสิ่งนั้นเป็นความเข้าใจไปหมดเลยแหละ ผู้ใหญ่หัวเราะเยาะนะ ผู้ใหญ่เขาผ่านชีวิตมา เขาเห็นเลยว่าเด็กคนนี้นั้นไม่รู้อะไรของมันเลย มันยังมีประสบการณ์ข้างหน้าอีกมหาศาลเลย สังคมโลกนี้นั้นยังมีความลึกลับซับซ้อนอีกมหาศาลเลย มันไม่เข้าใจสิ่งใดๆ เลย แล้วมันบอกมันเข้าใจ

แต่ถ้าเราอ่อนน้อมถ่อมตนในศาสนาของเรามานะ ผู้มีธรรมจะอ่อนน้อมถ่อมตน อ่อนน้อมถ่อมตนกับเรื่องความเป็นไปนะ แต่ไม่เคยอ่อนน้อมถ่อมตนให้กับกิเลสเลย กิเลสอ่อนน้อมถ่อมตนกับมัน

ไม่ได้ เพราะกิเลสนี้มันมีอำนาจเหนือเราทุกคน มันเหนือ เหนือทุกๆ หัวใจ เห็นไหม ถ้าเป็นเรื่องของกิเลสแล้วเราต้องเข้มแข็ง

แต่ถ้าเราเข้มแข็งกับกิเลส ว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ว่าเป็นความลบลู่ จะลบลู่กิเลสไป จะเอากิเลสไว้ในอำนาจของเราไป มันต้องเข้มแข็ง เข้มแข็งจากภายใน เห็นไหม นี่อ่อนนุ่มถ่อมตนกับความเป็นไป กระแสของสังคม ให้สังคมร่มเย็นเป็นสุข เราไม่เอาเปรียบเขา เราเสียสละทุกๆ อย่างเลยเพื่อสังคม แต่หัวใจเราเราไม่ยอมให้มันเหนือเรา

ไอนี้ไม่เป็นเช่นนั้นเลย สรรพสิ่งอะไรแล้วแต่ไม่สำคัญทั้งนั้นเลย สำคัญแต่ว่าไอ้กิเลสตัวใหญ่ๆ นี่บอกว่าง่างๆ อย่างนี้ ว่างเป็นไปไม่ได้หรอก มันต้องมีที่มาที่ไปนะ มันมีที่มาที่ไปตั้งแต่เราเป็นเด็กมา ตั้งแต่เราฝึกฝนมา ตั้งแต่ผ่านครูบาอาจารย์มา นี่เป็นชาติปัจจุบันนี้เท่านั้นแหละ

แล้วที่มาที่ไป เห็นไหม คุณิ บุญเพนิวาสนุสติญาณ ย้อนอดีตชาติไป ใจที่มันสะสมมาเป็นจรีตนิสัย มันมาจากไหน สิ่งที่มีมันเป็นไปมันมาจากไหน มันมาจากซับซ้อนมันนั้นนะ ถ้าภาวนาไปต้องเห็นหมด ต้องรู้หมด ถ้าไม่รู้ไม่เห็น มันมีความลังเลสงสัย มันเป็นพระโศดาบันไม่ได้ พระโศดาบันไม่ลูปคลำ ไม่สัลลพตปราคาส ไม่ลูปคลำในธรรมแล้ว มันจะเห็นสภาวะแบบนั้นเป็นตามความเป็นจริง แล้วมันจะมาพูดกันปาวๆๆ โดยแต่ปากอย่างนั้นได้อย่างไร มันเป็นไปไม่ได้ แล้วเราก็เป็นเหยื่อกันนะ

มันเสียดย เสียดยว่าเราเป็นชาวพุทธ เห็นไหม พุทธศาสนา พุทธศาสนานี้สอนอย่างไร แล้วนี้เราก็ก็น่าเชื่อเขา เชื่อมงคลตื่นข่าว เชื่อแต่โลกๆ ไปข้างนอก แล้วเราก็ก็น่าเชื่อเขาไป นี่เรื่องของศาสนานะ นี่อาหารของใจ

อาหารของกาย แงแต่ละหม้อนะ กว่าจะเป็นอาหารขึ้นมา มันเป็นอาหารที่เราแสวงหามาด้วยความทุกข์ความยาก แล้วเดี๋ยวนี้มันเป็นอาหารขยะ ส่งถึงบ้าน! ส่งถึงบ้าน! นี่ก็เหมือนกัน ธรรมะส่งถึงบ้าน! ธรรมะส่งถึงใจ สว่างโพล่ง สว่างโพล่ง จมกับกิเลสไปตลอด เห็นไหม มันเป็นเรื่องของอาหาร

เรื่องของโลกเขาที่เป็นเรื่องของสมมุติ เรื่องของธรรมสมมุติไม่ได้ เรื่องของธรรมเป็นความจริง สมาธิก็สมาธิจริงๆ ปัญญาก็เป็นปัญญาจริงๆ

สิ่งที่เกิดขึ้นมา เกิดขึ้นมาจากใจเราจริงๆ ไม่ใช่เกิดขึ้นมาจากความสำคัญมั่นหมาย ไม่ใช่เกิดขึ้นมาจากการสัญญาอารมณ์ของเรา แล้วว่าเป็นสว่างโพล่ง สว่างโพล่ง มันจะไปจมข้างหน้าแน่นอน มันจะต้องไปหกหล่นหกหลุกแน่นอน เพราะกิเลสมันไม่ได้ทำลายแม้แต่ตัวเดียว พอกิเลสมันมีอำนาจขึ้นมา มันต้องม้วนเสื่อแน่นอน

เราถึงต้องมีครูมีอาจารย์นะ สมบัติของเรา นี่ชาวพุทธ เราเป็นชาวพุทธนะ สมบัติของเรา ศาสนาของเรา แล้วทำไมมันก็พุทธเหมือนกัน แต่พุทธคนละแขนง แล้วเราจะไปเชื่อเขาได้อย่างไร เราไปเชื่อเขาโดยที่ว่าเขาเอาแกงหม้อนั้นมาตั้ง เอาอาหารขยะมาให้เราดู เราว่าอาหารนี้อร่อยๆ กินไปแล้วนะ เราทำอะไรก็ไม่เป็น

แต่ถ้าเป็นแกง เป็นน้ำพริกอะไรของเรา เราหาได้จากพื้นบ้านของเรา เราหาบ้านในศาสนาของเรา เราหาของเราขึ้นมา เราสร้างของเราขึ้นมา เห็นไหม สมาธิก็ของเรา สติก็ของเรา หัวใจก็ของเรา แล้วทำไมเราไม่ทำขึ้นมา? ทำไมต้องไปตื่นข้างนอก?

เอาตรงนี้ เอาหัวใจของเราเนี่ย เอาให้เข้าอย่างนี้ อาหารของใจมันเป็นไปได้จริงๆ มันพิสูจน์ได้จากหัวใจของเรา พิสูจน์กันได้จากความรู้สึกเรา อยู่กับเราทั้งนั้นเลย อย่าให้ใครมาหลอก เอวัง